

TEXNIK VOSITALAR VA ULARNING RIVOJLANISH TENDENTSIYASI

Arazdurdiyev Meylis Shageldi o'g'li

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti talabasi

Dunyodagi eng yirik kashfiyotlar 20-asrga to'g'ri kelgan bo'lsa-da, eng noyobi Ular kompyuterdir Hech kimga sir emaski, bu YouTube va Internet. Chunki, insonshunosliktafakkur natijasida yaratilgan kompyuter "Hisoblash qurilmasi" o'zining noyob imkoniyatlari bilan odamlarni hayratga soladi.Hozirda kompyuter nafaqat hisoblash qurilmasi , ehtimol sizda televizor, video, telefon, masofaviy o'qitish vositasi, elektron pochta, elektron kutubxona, virtual aloqa vositasi va boshqalar mavjud. Bu dunyoning barcha odamlariga uzoq manzillarini yaqinlashtirish, aloqa, savdo, sayohat, madaniyat, fan-texnologik yangiliklar bilan ma'lumot almashish imkonini beradi. Ingliz yoki rus tillarini biladiganlar uchun endi internet orqali yirik kompaniyalar, korporatsiyalar, kutubxonalar, muzeylarga kirish imkoni yo'q. Siz har kuni kino, sport va turli ommaviy axborot vositalari haqidagi yangiliklarni o'qishingiz mumkin. Xuddi shunday davlatlar o'rtasida chegaralar yo'q.Bundan tashqari, kompyuterlarning paydo bo'lishi hisoblash texnikasi tarixida katta rivojlanish bosqichi bo'lgan.12> tarixiga nazar tashlasak, birinchi amaliy analitik-hisoblash mashinasi. G. Xollerit tomonidan yaratilgan va 1890 yilda Amerikada aholini ro'yxatga olishda foydalanilgan. G. Xollerit (1860-1929) Buffalo shahrida nemis emigrantlari oilasida tug'ilgan. U Kolumbiya universitetini tamomlagan va aholini ro'yxatga olish korxonasiga qo'shilgan.

Ushbu korxonaning mas'ul xodimi qaynotasining maslahati bilan o'n yil davomida shunday tizim yaratish ustida ishlagan, hisob-kitob ishlarini perfokarta yordamida bajarish qulay. Natijada, statistik tabulator analitik mashinani yaratadi.Unda ma'lumotni kiritish uchun perfokartalardan foydalanilgan, qolgan qurilmalar esa oddiy perforator (perforatorga belgilarni joylashtirish uchun ishlatiladigan qurilma), murakkab perforator, saralashdan iborat bo'lgan. mashina va tabulator. Keyinchalik, 1996 yilda u ushbu mashinalarni ishlab chiqarish va sotish bo'yicha kompaniya ochdi. Keyinchalik Turdosh bir necha firma bilan birlashdi, Computer Tabulating Recording Co.ga asos solgan, ammo bu kompaniyani 1911 yilda sotgan. Keyinchalik, 1924 yil 14 fevraldan boshlab kompaniya nomi International Business Machines Corp deb o'zgartirildi. Korporatsiya (qisqartirilgan IBM) o'zgartiriladi. Shuning uchun ham ayrim adabiyotlarda G.Xollerit IBM korporatsiyasining asoschisi sifatida tilga olinadi. 20-asrning 30-yillarida zamonaviy kompyuterlarning birinchi loyihalari yaratildi. Bolgar-amerikalik olim D.Atanasov (1903-yil 3-oktabrda tug'ilgan) birinchi elektron hisob mashinasi muallifi. 1937 yilda, keyin esa 1939 yilda Atanasov zamonaviy hisoblash mashinasi kontsepsiyasining tugallangan versiyasini e'lon qildi. Unga ko'ra:

- kompyuter elektr quvvati va elektron yutuqlariga asoslangan;
- hozirgacha yaratilgan qurilmalardan farqli o'laroq, bu o'nlik emas, ikkilik hisoblash tizimiga bog'liq;
- xotira qurilmasi sifatida kondensatorlar xizmat qiladi;
- hisoblash matematik amallar bilan emas, balki mantiqiy amallar bilan amalga oshiriladi.

